

HARIDUS ■ Sajad mittetöötavad üliõpilased ei saa enam abiraha, sest riik tõlgendab õppelaenu sissetulekuna.

Tudengile pool leiba päevas

ARVO TARMULA

ALARI RAMMO

“Kui üüri ära maksame, saame abikaasaga kahe peale pätsi leiba päevas,” ahastab Tartu Ülikooli semiootikatudeng **Anu-Marie Umming**, “siiani õppisin *cum laude*, nüüd tuleb asi pooleli jätta.”

Ummingu, tema abikaasa ja veel sadade üliõpilaste elu löi uppi bürokraatia. Sotsiaalministeerium teatas, et õppelaenu tuleb tõlgendada sissetulekuna.

Nüüd käib ahikütttega korteri eest nõutav 1500 krooni kuus Ummingule ning abikaasale üle jõu, sest nad jäävad senisest 900-kroonisest toetusest ilma.

Umming ei mõista, kuidas saab õppelaenu sissetulekuna arvestada: “Ma maksan selle ju tagasi. Seda enam, et pank võtab intressid maha enne laenu andmist ehk kogu raha ei saa nagunii keegi kätte.”

Ehkki õppurite loogika tõrgub uut korda vastu võtmast, on sotsiaalministeeriumi peaspetsialisti **Vaike Aljase** selgitus lihtne: “Põhiseaduse §28 järgi toetab riik neid, kes iseendaga toime ei tule – vanureid, puudega inimesi, lasterikkaid peresid. Ühtegi nen-

dest kategooriast tudeng ei kuulu.” Nii on õppur kuupalga 1250kroonisest alammäärast isegi veidi kõrgema sissetulekuga tavaline tööealine inimene. “Seda ei anna võõriti käsitleda, sest toimetuleku osas on laen sissetulek,” raiub Aljas, “kui mina teie käest laenan, maksan ise tagasi, mitte ei küsi seda raha riigi käest.”

Lahendusi otsiva sotsiaalministeeriumi hinnangul oleks vaja tagastamatut õppetoetust. Riigil ei ole aga selleks veel niipea raha.

“Kui riik otsustab, et tudeng ikkagi on sotsiaalhoolekande subjekt, tuleb põhiseadust muuta,” leiab Aljas ja lisab, et riiklikul ülalpidamisel ei kasva endaga toimetulev põlvkond.

Haridusministeeriumi juurde moodustatud komisjon on välja töötanud ettepanekud toetussüsteemi loomiseks, kuid need saavad teoks alles mitme aasta pärast. Ministeeriumi osakonnajuhataja **Toivo Sikk** viitab poliitiliste otsuste puudumisele: “Eluase-metoetuste kehtestamine nõuab põhimõttelist muutmist: doteeritavates ühiselamutes elavad õppurid saavad kaudselt ikkagi toetust, üürikorterite elanikud mitte.”

Maksuameti ülesandeks on

LEIBA: Mida kõike inimesed raha pärast ei tee.

luua süsteem õppuri ja tema vanemate sissetulekute kontrollimiseks. Soomes peab valeandmete esitaja isegi viiekümne aasta eest saadud toetuse tagasi maksma.

Eesti Üliõpilaskondade Liit arvab, et tudengil peab olema igal

juhul võimalus õppida ja mitte kõrvalt tööl käia. Sikk vihjab aga just vajadusele raha teenida: “Ma ei ütle, et see oleks normaalne, aga küsimus on eesmärgis. Mil-lestki tuleb loobuda.”

Seni on Eestis pea kõik soovi-

jad saanud õppelaenu, millest õppur maksab viis protsenti ja ülejäänud osa kuni panga kehtestatud protsendini tagab riik. Siku sõnul võiks see võimalus kaduda ja riigi tagatissummad minna otse-toetusteks. Viimast saab õppuri individuaalseid vajadusi arvestades.

Hansapanga tootehaldur **Indrek Fridolin** kinnitab, et kui riik otsustab oma tagatise ära võtta, on pank sunnitud intressi tõstma tõenäoliselt tavalaenu tasemele. Karmimaks muutuvad ka taotlejale ning tagatisele, sealhulgas käendusele, esitatavad nõuded.

Tagasimaksmise periood jääb endiselt tavapärasest pikemaks ja algab pärast õpingute lõpetamist, kuid määravaks võib saada valitud kool ja eriala. “Peame eelistama pikaajalisemalt tegutsenud koole, kus omandatud haridus on arvestatav kodumaal ja välismaal, ning kindlasti vaatame ka eriala perspektiivikust,” selgitab Fridolin tihenevat valikusõela.

Toivo Siku sõnul on Eesti niigi üsna heas seisus. Lätis ei ole tudengitele mingeid soodustusi. Leedus sai mullu õppelaenu aga vaid paarsada tudengit, kuna vanemad peavad tagatiseks panti-ma oma vara.